

публіцистичним та підсилює емоційне сприйняття. Культурний підтекст у перекладі може змінювати тональність епізоду. Наприклад, англійське “An umpire appeared. There were umpires everywhere” [3] у перекладі отримало форму «А потім до них підійшов один із місцевих бейсбольних суддів, які підробляли на цих вченнях...» [4]. Тут військовий термін адаптовано до знайомої культурної реалії читача, що переводить текст із суто військової площини у змішаний простір іронії, змінюючи трагічний епізод на гротесковий.

Таким чином, вплив перекладу військової термінології на стилістичне сприйняття тексту полягає у балансуванні між точністю, художністю та культурним контекстом. Конкретизація створює ефект документальності та реалістичності, генералізація надає символічного звучання, описові рішення розширюють інтерпретаційний простір, а транслітерація підкреслює автентичність чужої культури. Сукупно це формує особливу стилістичну атмосферу українського перекладу роману «Slaughterhouse-Five», де війна постає як багатовимірний досвід, який документується, інтерпретується й переосмислюється через мовні вибори перекладача.

Висновки. Переклад військової термінології у романах Курта Воннегута демонструє, що стилістичний ефект не обмежується точністю лексичних відповідників. Кожне рішення перекладача – конкретизація, генералізація, опис, транслітерація – формує сприйняття читача, змінює тональність, ритм і культурний контекст тексту. Аналіз перекладу роману «Slaughterhouse-Five» показує, що військова лексика в українському перекладі набуває багатовимірного значення: вона одночасно документує історичні події, створює художні образи і впливає на інтерпретацію війни як культурного досвіду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Удовіченко Г. М., Демченко В. Л. Перекладацькі трансформації у процесі перекладу художніх текстів. *Інтелект. Особистість. Цивілізація*. 2024. № 1 (26). С. 44-53.
2. Мацегора І. Л. Вступ до перекладознавства: конспект лекцій для здобувачів ступеня вищої освіти бакалавра спеціальності «Філологія» освітньо-професійної програми «Слов'янський переклад та міжкультурні комунікації». Запоріжжя : Запорізький національний університет, 2023. 97 с.
3. Vonnegut K. Slaughterhouse Five. URL: <https://antilogicalism.com/wp-content/uploads/2018/04/slaughterhouse-five.pdf>.
4. Воннегут К. Бойня номер п'ять. URL: <https://www.ukrlib.com.ua/world/printitzip.php?tid=2571>.

*Присяжнюк Руслана
Науковий керівник – доц. Головацька Юлія*

ОСОБЛИВОСТІ ВІДТВОРЕННЯ СЛЕНГІЗМІВ ЗАСОБАМИ ЦІЛЬОВОЇ МОВИ (НА ПРИКЛАДІ СЕРІАЛУ «ЕЙФОРІЯ»)

Вступ. Сучасний мовний простір характеризується надзвичайною динамікою, гнучкістю і схильністю до постійного оновлення, що особливо яскраво простежується у сфері неформальної лексики. Одним із найактивніших шарів сучасної мови є сленг, який постає не лише як елемент мовної гри, а й як соціокультурний маркер, інструмент самоідентифікації,

протесту та емоційної виразності. Під впливом глобалізаційних процесів і популярної культури англомовні сленгові одиниці швидко проникають у різні лінгвокультурні середовища, зокрема й в український, що зумовлює необхідність вивчення проблем їхнього перекладу та відтворення у цільовій мові. Особливої актуальності ці питання набувають у контексті аудіовізуального перекладу, де перекладачеві доводиться балансувати між прагненням до автентичності, нормами літературної мови та культурною прийнятністю. У цьому сенсі серіал «Ейфорія» виступає цінним матеріалом для аналізу, оскільки він концентрує молодіжну лексику, репрезентує культурні й психологічні реалії покоління Z, а також створює поліфонічний простір, у якому сленг функціонує як частина драматургічного й соціального коду.

Метою статті є всебічне дослідження особливостей відтворення англомовних сленгізмів українською мовою в аудіовізуальному перекладі на матеріалі серіалу «Ейфорія», а також виявлення ефективних перекладацьких стратегій, що забезпечують адекватну передачу семантичного, емоційного та культурного потенціалу оригінальних сленгових одиниць. У межах поставленої мети передбачено аналіз функцій сленгу в молодіжному дискурсі, визначення основних труднощів перекладу культурно маркованих елементів, а також окреслення шляхів досягнення комунікативної еквівалентності між вихідним і цільовим текстом із урахуванням соціолінгвістичних та прагматичних чинників.

Виклад основного матеріалу. Сленг як мовне явище є відкритою динамічною системою, що формується у межах певних соціальних груп і виконує переважно ідентифікаційно-експресивну функцію [1, с. 123]. Він не має сталих меж, швидко реагує на соціальні зміни та слугує засобом утвердження групової приналежності. У структурі мовлення сленгові одиниці часто замінюють стандартні нейтральні слова, додаючи емоційності та оцінності. Наприклад, вислів *lit* означає «класний» або «захопливий», а *ghost* у сучасному значенні – «раптово припинити спілкування». Такі семантичні зрушення відображають внутрішню логіку мовної творчості, що прагне лаконічності та емоційної насиченості [2, с. 1342].

З погляду комунікативної функціональності, сленг виконує кілька важливих ролей: ідентифікаційну, експресивну, естетичну, конфіденційну та соціалізаційну [3, с. 128]. Його використання формує межі між «своїми» і «чужими», підтримує групову згуртованість, а також стає засобом іронічного або протестного самовираження. Молодіжний сленг, зокрема, функціонує як реакція на усталені норми дорослого світу, забезпечуючи відчуття автономії та свободи мовного самовираження [4, с. 9]. Саме завдяки цій здатності створювати альтернативні мовні коди сленг вважається одним із найчутливіших індикаторів соціальних змін і генераційних меж.

Проблема відтворення сленгізмів у перекладі полягає у відсутності прямих відповідників у цільовій мові, а також у культурній специфіці їхніх значень. Перекладачеві необхідно передати не лише лексичне значення, а й емоційно-прагматичний ефект, ритм, інтонацію, а іноді й соціальну роль вислову. Тому у практиці аудіовізуального перекладу

застосовуються різні перекладацькі стратегії – калькування, транскрипція, описовий переклад, підбір функціонального еквівалента, компенсація та редукція [5, с. 115-116]. Кожна з них має свої переваги й ризики. Калькування дозволяє зберегти форму, але часто втрачає експресію; описовий переклад забезпечує зрозумілість, проте розтягує репліку й руйнує динаміку; підбір еквівалента наближає переклад до норми, але може спотворити стиль оригіналу.

Серіал «Ейфорія» є одним із найяскравіших прикладів сучасного молодіжного дискурсу, де сленг виконує не лише емоційно-стилістичну, а й сюжетотворчу функцію. Мова персонажів є носієм соціального, психологічного та ідеологічного змісту. У ній переплітаються жаргон наркотичної культури, інтернет-меми, сексуальні алюзії та побутові фразеологізми, що створює глибокий рівень реалістичності. Український переклад цього матеріалу вимагає надзвичайно гнучких рішень, оскільки більшість одиниць не має усталених аналогів. Наприклад, вираз *no cap* (правда, без перебільшення) у перекладі часто передається як «чесно» або «серйозно», що нейтралізує грубуватий, але природний тон оригіналу. Інший приклад – *hook up*, який втрачає багатозначність між «познайомитися» та «переспати», оскільки українська мова змушує обирати одне конкретне значення. Таким чином, відтворення культурно зумовлених сленгізмів неминуче пов'язане з компромісом між точністю та експресією [6, с. 147].

Культурна специфіка серіалу «Ейфорія» зумовлює ще одну проблему – питання прийнятності обценної лексики. Українська перекладацька традиція схильна до евфемізації, уникаючи прямої грубості навіть у субтитрах, що призводить до зниження емоційної насиченості сцени [7, с. 4007]. Наприклад, лайливі вислови або фрази з табуйованим змістом часто замінюються нейтральними, що порушує реалістичність персонажів. З іншого боку, надмірна дослівність може бути сприйнята як порушення мовної норми. Саме тому питання «міри» у перекладі є визначальним: перекладач мусить знайти баланс між культурною етикою і художньою правдоподібністю.

У практиці перекладу серіалу можна спостерігати використання чотирьох основних стратегій: калькування, описового перекладу, добору українського еквівалента та транскрипції. Калькування застосовується у випадках, коли структура одиниці дозволяє передати зміст без втрати смислу, наприклад, *to chill* – «чилити», *to flex* – «флексити». Такі варіанти добре сприймаються молоддю, адже зберігають інтонацію оригіналу і відповідають сучасній українській мовній тенденції до запозичень. Описовий переклад використовується у випадках, коли калькування призвело б до непорозуміння: *the party was lit* стає «вечірка була просто бомба», *she ghosted me* – «вона перестала виходити на зв'язок». Добір еквівалента найчастіше застосовується при перекладі одиниць, що мають функціональні відповідники у цільовій мові, наприклад, *loser* – «лузер» або «невдаха», *savage* – «жорсткий», *chill out* – «розслабся». Нарешті, транскрипція зберігає форму слова, але потребує адаптації фонетики та граматики, як у випадку «краш», «тейк», «треш».

Особливий інтерес становить питання зміни експресивності під час перекладу. У ряді випадків українські відповідники послаблюють емоційний ефект оригіналу, особливо коли перекладач обирає нейтральні слова замість грубих або розмовних. Проте іноді навпаки – переклад додає інтенсивності за рахунок підсилювальних конструкцій або емоційних еквівалентів. Наприклад, англійське *Are you serious?* у перекладі «Ти з глузду з'їхав?» має більш виражений емоційний відтінок. Така варіативність зумовлює складність оцінювання перекладацьких рішень: еквівалентність у цьому випадку не вимірюється лише лексичною точністю, а й здатністю відтворити комунікативний ефект сцени [8, с. 39].

У цьому контексті надзвичайно важливим є врахування соціально-психологічного аспекту: мова персонажів у серіалі не лише комунікативний інструмент, а й відображення їхньої ідентичності, досвіду, травм і способу мислення. Саме через сленг вони будують стосунки, виражають агресію чи вразливість, створюють дистанцію або близькість. Втрата цих нюансів у перекладі призводить до згладжування характерів, що особливо критично для драматургії. Тому переклад сленгу у «Ейфорії» потребує не лише лінгвістичної, а й психологічної чутливості.

Сленг виступає потужним механізмом емоційного впливу, створює ефект автентичності, а його адекватне відтворення у цільовій мові є ключем до збереження стилістичної цілісності твору. На основі аналізу перекладацьких стратегій можна зробити висновок, що оптимальним є комбінований підхід, який поєднує калькування, добір еквівалентів і описові заміни з урахуванням культурного контексту, інтонаційної динаміки та прагматичного ефекту. Водночас перекладач має залишатися уважним до соціальної прийнятності мовних засобів, адже український культурний простір досі чутливий до ненормативної лексики та експресивних маркерів.

Висновок. Отже, відтворення сленгізмів у перекладі є складним процесом, що поєднує лінгвістичні, культурні та психологічні параметри. Воно потребує глибокого знання не лише мови, а й контексту, соціальної семіотики та субкультурних кодів. Досвід перекладу серіалу «Ейфорія» демонструє, що успішна передача сленгу можлива лише за умови, коли перекладач виступає не посередником між словами, а інтерпретатором між культурами, здатним зберегти дух оригіналу, його ритм, інтонацію та емоційну правду.

ЛІТЕРАТУРА

1. Бровко К. А. Теоретико-практичні засади утворення англійського мережевого сленгу. Актуальні питання гуманітарних наук. 2023. Вип. 65. С. 128–133. URL: <https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47399/>
2. Великий тлумачний словник сучасної української мови / ред. В. Т. Бусел. К. : ВТФ Перун, 2004.
3. Namvar F. The use of slang amongst undergraduate students of a Malaysian public University. *Journal of Advances in Linguistics*. 2014. Vol. 3, no. 1. P. 127–135.
4. Венідітков С. В. Молодіжний сленг як результат медіа споживання. *Обрії друкарства*. 2022. № 1(11). С. 6–16.
5. Ткачівська М. Р. Молодіжний сленг і його класифікації. *Одеський лінгвістичний вісник*. 2015. № 2 (6). С. 114–118.

6. Чорна В. Л., Логінова О. В. Еволюція сленгу у сучасній англійській мові. Закарпатські філологічні студії. 2024. Вип. 36. С. 146–150. DOI: <https://doi.org/10.32782/tps2663-4880/2024.36.25>
7. Сергієнко М. Вплив англійського сленгу на сучасну українську мову. Траєкторія Науки. 2018. № 4(12). С. 4006–4010.
8. Peng H., Sun J. Cultural symbolism in modern slang. *CulturalLinguisticsReview*. 2021. № 12(1). P. 34-48.

Мартинюк Валентина

Науковий керівник – доц. Головацька Юлія

ПРОБЛЕМИ ПЕРЕДАЧІ ГУМОРУ ПРИ ПЕРЕКЛАДІ АНГЛОМОВНИХ ФІЛЬМІВ УКРАЇНСЬКОЮ МОВОЮ

Вступ. Гумор є важливим елементом мовленнєвої та культурної комунікації, що виконує численні функції в суспільстві та мистецтві. У аудіовізуальних творах він не лише розважає аудиторію, але й формує характер персонажів, підкреслює соціальні й культурні відмінності, сприяє критичному осмисленню подій та явищ. Англійськомовний кінематограф пропонує широкий спектр гумористичних прийомів: гру слів, каламбури, інтонаційні та ситуативні жарти, культурні алюзії, пародію, сатиру та метагумор. Ефективність гумору залежить від поєднання лінгвістичних, психологічних і культурних чинників, що вимагає від перекладача високої професійної компетенції.

Особливістю гумору в англійськомовних фільмах є його багаторівневність та тісний зв'язок із соціокультурним контекстом. Ситками часто використовують інтонаційні та просодійні характеристики, що підсилюють комічний ефект, тоді як сатиричні та пародійні твори апелюють до знання культурних реалій, політичних подій або медіафеноменів. Передача такого гумору в іншомовному середовищі потребує не лише лексичної точності, а й здатності відтворити ритм, інтонацію та характер персонажів.

Гумор у фільмах і серіалах часто опирається на гру слів або фонетичні каламбури, що створює додаткові труднощі для перекладу. Словесні ігри та омонімія можуть бути втрачені при буквальному перекладі, тоді як адаптація потребує креативного підходу та застосування стратегій компенсації або функціональної заміни. Особливу увагу слід приділяти культурним алюзіям і локальним реаліям, адже вони можуть бути незрозумілими для української аудиторії без додаткового контексту. Перекладач має обирати між форенізацією (збереженням оригінального референсу) та локалізацією (адаптацією до місцевих реалій), зберігаючи комічну функцію тексту.

Отже, переклад гумору є складним міждисциплінарним завданням, що поєднує лінгвістичні, культурні та прагматичні аспекти. Він потребує розуміння жанрових особливостей твору, соціокультурних кодів мови оригіналу та психології сприйняття цільової аудиторії. Особливо актуальним є дослідження гумору в аудіовізуальних творах, де одночасно присутні вербальні та невербальні засоби комічного ефекту, а обмеження субтитрування чи можливості дубляжу визначають стратегії адаптації.